

OLIV TA'LIM TIZIMIDA RAHBAR KADRLARNING UZLUKSIZ TA'LIM OLISHINING AHAMIYATI

Мамасоатов Аслиддин

Хақаро Нордик университети магистранти

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15637329>

Annotatsiya: Ushbu maqolada Oliy ta'lim tashkilotlari, rahbar kadrlarning "Hayot davomida ta'lim olish" tamoyili asosida uzluksiz malakasini oshirish jarayonini tashkil etish, jarayondagi mavjud rahbar va pedagogik muammolar va ularni bartaraf qilish yo'llari keltirilgan.

Kalit so'zlar: rahbar, ta'lim, uzluksiz ta'lim, kompetent, innovatsion yondashuv.

Oliy ta'limda rahbar kadrlarning, uzluksiz ta'limini namunali tashkil etish uchun zamonaviy tamoyillarga asoslangan holda boshqaruvning yangi innovatsion yondashuvlarini qo'llash zarur.

Zamonaviy bosqichda rahbar kadrlarning uzluksiz malakasini oshirish uchun avvalambor o'zligini tanishi, dunyo qarashini oshirib borishi, o'ziga vaqt topib shaxsiy rivojlanishi uchun bor imkoniyatdan foydalanishi lozim. Uzluksiz ta'limni rivojlantirishning asosiy tamoyillaridan biri bu hozirda mavjud bo'lgan yangi innovatsion yondashuvlar bilan hamnafas bo'lib barcha xodimlarning faol ishtirok etishi va kelajakda katta marralarni qo'yib olg'a intilishidir.

Uzluksiz ta'lim - bu davlat va jamiyat institutlari tizimlari tomonidan tashkil etilgan ta'lim bo'lib, u shaxs va jamiyat talablari tamomila javob beraoladigan ta'lim bo'lmog'i lozim. Uzluksiz ta'lim g'oyasi XXI asr madaniyatining istiqbolli g'oyalaridan hisoblanadi.

Bu g'oyaning ma'nosi shundaki, har bir inson o'z hayoti davomida uzluksiz rivojlanib borishi, ilmiy tarafdin takomillanishi, yangi marralarni ko'zlashi bilan birga butun jamiyat ravnaqini o'z qamroviga olishi zarur. Shuning uchun ham uzluksiz ta'limning umuminsoniy va falsafiy ahamiyati juda yuqori o'rinda turadi.[1].

Ta'lim - bu shaxsning bilim, ko'nikma va malakalarni egallash yoki ularni rivojlantirishga qaratilgan maqsadlariga erishish ko'nikmasidir.

Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi pedagoglarning uzluksiz malakasini oshirishni o'zining eng muhim vazifasi deb hisoblaydi. Shuning uchun taraqqiyotning zamonaviy bosqichida jamiyat, oliy ta'lim tashkilotlari, va oliy ta'lim, fan va innovatsiya vazirligi oliy ta'limning jamiyatdagi o'rnini yanada rivojlantirishi uchun anonim so'rovnomalar tashkil qilishi va yangi konsepsiyalar ishlab chiqishi lozim. Jamiyat, fan, madaniyat taraqqiyoti muammolari, ta'lim mazmunida o'z aksini topishi kerak. Ta'lim kelajak ehtiyojlari bilan oldindan belgilanishi kerak. Bir umrlik bilim endi bir umrlik ta'lim sifatida talqin qilinishi kerak. Ta'lim tizimiga axborot-telekommunikatsiya texnologiyalarini keng tatbiq etilishi asosida ko'plab yangi loyihalar ishlab chiqilishi shart.

Bunday zamonaviy texnologiyalar davrida oliy ta'limdagi rahbar va pedagog xodimlar ongli ravishda quyidagilarga amal qilishi kerak:

- o'z sohasining yetuk mutaxassisi bo'lmog'i;
- shaxsiy rivojlanishi uchun badiiy va motivatsiya beradigan kitoblar o'qishi;
- qo'l ostidagi kadrlarni qo'llab-quvvatlashi va ularni muvofiq tarzda rag'batlantirmog'i;
- chet tillarini mukammal o'rganib borishi va xodimlariga ham yetarli sharoitlar yaratib berishi;

- jamiyatda bo'layotgan yangiliklardan xabardor bo'lmog'i va atrofdagilari bilan fikr almashinmog'i;
- eng asosiysi esa axloqli, madaniyatli, nutqi go'zal, xodimlariga mehribon va o'z o'rnida qattiq qo'l ham bo'lmog'i lozim;

Boshqaruvdagi mutaxassislarning aksariyati lavozim bo'yicha o'sishda kasbiy samaradorlikka erishish malakasini oshirishga tayanadi. Bunda muayyan tashkilotning rahbari kadrlarning salohiyatini aniq baholay olishi, qobiliyatini yo'naltirish va qo'shimcha bilim va malaka oshirishini tashkil qilishi ushbu tashkilot xodimlarining lavozim bo'yicha o'sishiga zamin yaratadi.

Rahbarlarning vazifasi faqat xodimlarning malakasini oshirish bilan cheklanib qolmasdan, oliy ta'limda o'rgatilmaydigan boshqaruv malakalarini o'rgatishdan ham iborat. Ilmiy tadqiqotlar eng yaxshi rahbar – bu boshqalar bilan muloqot qilish va ularga ta'sir o'tkazish malakasiga ega bo'lgan kompetent xodim ekanini ko'rsatmoqda. Kompetentlik jamoaviy ish va hamkorlikning muhim sharti hisoblanadi.

Ammo, ayrim rahbar va pedagoglarning madaniyatsizligi, dunyoqarashining torligi muammo bo'lib qolmoqda. Bu kabi kadrlardan voz kechish vaqti keldi. Oliy ta'lim muassasalaridagi rahbar va pedagoglar o'zlarini tanqidiy baholab, xodimlardan anonim so'rovnomaga o'tkazib, kamchiliklarini bartaraf etishlari zarur. O'z ustida ishlash, kamchiliklarni tuzatish – rahbar va pedagog uchun muhim vazifadir. Buning uchun nafsga qarshi ishlarni qilmog'i lozim. Bu quyidagilar:

- ✓ Har kuni ertalab toza havoda yurishi;
- ✓ Doimiy badiiy yaxshilikga eltuvchi kitoblarni o'qishi;
- ✓ Har doim o'rni kelganda insonlarga samimiy bo'lishi;
- ✓ Eng muhimi ota-onasini haqiga duo qilishi va duo olishi lozim.

Yuqoridagi qoidalarga amal qilgan har bir rahbar va pedagog xodimlar hech qachon pand yemaydi. Aksincha yurtimizga eng ilg'or kadr bo'lib unib-o'sadi.

Shuningdek, Prezidentimizning “Oliy ta'lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to'g'risida” 2019-yil 27-avgustdagi PF-5789-son Farmoni ijrosini ta'minlash hamda oliy ta'lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining kasbiy bilimi, ko'nikmalari va mahoratini uzluksiz yangilab borish mexanizmlarini joriy etish, zamonaviy talablarga muvofiq oliy ta'lim sifatini ta'minlash uchun zarur darajada kasbiy tayyorgarlikni oshirish, qayta tayyorlash va malaka oshirishning bevosita hamda kasbiy faoliyatga aloqador bilvosita shakllarini variativ va bir birini to'ldirish tamoyillari asosida amaliyotga joriy etishni ta'minlash maqsadida Vazirlar Mahkamasi qaror qilgan[3].

Sotsiologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oliy ta'lim muassasalarida mutaxassislarning tomonidan olingan bilimlar tezda eskiradi shuning uchun inson o'zini tez-tez taftish qilib yangilanib turishni talab qilinadi. Bu tasdiqlash, birinchi navbatda, barcha oliy ta'lim muassasalari rahbarlariga, pedagoglarga tegishli.

Zamonaviy jamiyatda qabul qilingan oliy ta'lim paradigmasi hayoti davomida uzluksiz ta'limni oldiga shunday dolzarb masalalarni qo'yadiki, ular pedagogik jamoada “pedagoglarning uzluksiz ta'lim olishi va innovatsion yondashuv” deb talqin qilinadi.

Shunday qilib, oliy ta'lim tizimining roli sezilarli darajada o'zgartirish uning asosiy vazifasi rahbar va pedagoglarning mustaqil rivojlanishi uchun sharoit yaratish. Rahbar va pedagog kadrlarni uzluksiz tayyorlashni modernizatsiya qilish bir qator uslubiy, tashkiliy-

uslubiy, axborot-didaktik va didaktik-metodik muammolarni hal etish va o'z ustida ishlashni taqozo etadi.

References:

Используемая литература:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kasimova Sh., Eshpolatov K. Ensuring continuous professional development of directors of pre-school education organization as a socio-pedagogical problem. Multidimensional Research Journal (MRJ) Volume: 01 Issue: 05/2022.
2. Akbaraliyev O. Pedagogik rahbarning kasbiy kompetentligi va mahorati Mejdunarodniy nauchniy jurnal №5(100) chast 1, 2022.
3. <https://lex.uz/docs/-4526545?ONDATE2=05.04.2022&action=compare>.
4. Nosirov A. Rahbarning kasbiy kompetentligi, pedagogik mahorati va boshqaruv
5. madaniyati. Ta'lim menejmenti jurnali. 2018.№3 2-b